

„NAVY MEDICINE IN VIETNAM – THE U.S. NAVY AND THE VIETNAM WAR“

Resumo de interesa libro: „Medicino de la
usona mararmeo en Vjetnamio“

Edward J. MAROLDA and Sandra J. DOYLE, Series Editors. Department of the Navy,
Washington DC (2010) ISBN 978–0–945274–62–9
Resumo far Eduard KUSTERS

Summary of contents

La supra titolo apartenas al ret-libro kiun oni povas elŝuti senkoste kiel senpaga e-libro. La tekstoj venas de diversaj aŭtoroj kaj estas kolektitaj de Jan K. Herman, histeriverkisto de la Medicina Departemento de la Usona Mararmeo. Ĝi pritraktas la historion de la medicina helpado dum la Vjetnamio milito. Estas oficiala dokumento kaj do pozitiva por la Usona armeo, tamen ĝi estas interesa.

Corresponding author: Eduard Kusters, eduard.kusters@skynet.be

En Julio 1953 la Usono kaj Norda-Koreo subskribis militpaŭzon, ne pactraktaton. Mallonge poste komenciĝis la malmobilizado. Ĝi sekvis la saman patronon kiel post la dua mondmilito. La nombro de medicinaj oficiroj duoniĝis: inter 1953 kaj 1954 pli ol 1000 kuracistoj forlasis la mararmeon. La medicinaj sekcioj komenciĝis humanan taskon sub la Genevaj akordoj. Francio kaj la komunista Vieth-Minh havis fininta la militon kaj la vjetnama popolo – konforme al la konkordoj – havus la eblon decidi kie ili stariĝos. Malmultaj de la Sudo volis iri al la Nordo. Kontraŭe miloj da fuĝintoj fluis al la Sudo. La Usona mararmeo helpis al tia popolmigrado. La medicina sekcio ampleksis 3 kuracistojn, 1 oficiron por la organizado kaj 4 flegistojn. Malario, trakomo, tifo, vermoinfektoj, tuberkulozo, ŝimoj, morbiloj kaj impetigo okazis ofte. En Haiphong 200 000 fuĝintoj kunpremis sin en lernejoj, neokupitaj konstruaĵoj kaj parkoj. La sanitariaj instalaĵoj estis teruraj. La mararmeo konstruis tentojn kun akvo, manĝaĵoj kaj medicina zorgo.

Poste komenciĝis per Usono la koŝmaro. Neniu povis supozi tion en 1954. En la komenco la Usona politiko pensis pri provizora divido de Vjetnamio, proksimume kiel la divido de Koreo. Sed la historio pasis alimaniere. Komunistaj gerilanoj kun la helpo de Nord-Vjetnamoj startigis sisteman kampanjon kun sabotado, timigado kaj murdo. Unue Eisenhower, poste la registaro de Kennedy helpis la reĝimon de Ngo Dinh Diem per civilaj kaj militaj konsilantoj. Amase ili enflugis de Usono. Medicinaj trupoj sekvis. En 1959 antaŭa hotelo estis aranĝita kiel „dispensario“ por la Armeo, Mararmeo kaj Aerarmeo, funkciigata per kuracistoj kaj dentistoj. En 1963 tio kreskis ĝis

hospitalo kun 100 litoj. Ĝi estis taŭga por stabilizi kaj kuraci la plej multajn vunditojn kaj kapablis fari malgrandan kirurgion. Plej gravaj kazoj estis transportataj al Japano aŭ al Usono. Flanke de la estra oficiro (senior physician) funkciis 9 oficiroj, 1 internisto, 2 ĝeneralaj kirurgoj, 4 aŭ 5 ĝeneralaj kuracistoj kaj 16 flegistoj. Surterigejo por helikopteroj estis konstruita sur futbalejo en distanco de 5 minutoj per ambulanco. La pilotoj de helikopteroj havis radiokontaktojn kun la hospitalo. Teroraj aktivaĵoj postulis daŭran gardemon. Bombeksplozoj kaŭzis pli da vunditoj ol regulaj bataloj. Krome ekzistis vundoj per kugloj, brulvundoj, haŭtŝiroj kaj abscesoj. Ankaŭ aliaj malsanuloj okupis litojn. Malario estis endemia kaj ĉiu devis gluti pilulojn de Choroquine-Primaquine. Hepatito ne estis nekutima kaj la personaro ricevis Gama-globulinon. La plej kutima malsano estis amebozo kiu bone reagis al kombino de Dioquino kaj Oksitetraciklino. Pro tio ke la personaro estis ĉeestanta Vaŝingtono decidis porbataligi duan celon: „winning the hearts and minds“ (gajni la korojn kaj animojn) de la loĝantoj. Moderna medicina estis luksa en la malriĉaj vilaĝoj. La programo ricevis altan prioritaton. Diversaj Ministerioj donacis monon, ilojn kaj homojn. En 1969 laboris 7 teamoj en la interna lando. Ĉiu teamo konsistis el 3 ĝeneralaj kuracistoj kaj 12 helpantoj. Ili vidis proksimume 500 ĝis 600 pacientojn monate. Unu el la celoj estis instrui la Vjetnaman personaron pri la okcidenta medicino. Sed nur malmultaj de la eksterlandanoj parolis la vjetnaman lingvon. Restis malfacila, eĉ senespera tasko. La vilaĝanoj estis dankemaj sed kiam la medicinaj helpantoj foriris, la Vjetkongo revenis kaj

punis ilin pro tio ke ili estis afablaj kontraŭ usonaj militistoj.

La unuaj bataltrupoj alvenis en Marto 1965 por defendi la Danam flughavenon. Ne longtempe poste la elittrupoj pasis de defendo al aktiva spurado de la malamiko. Ĉiu regimento havis medicinan kompanion kiu normale moviĝis kun la batalekscioj. Pro tio ke la milito en Vjetnamio ne havis striktan frontlinon la medicinaj kompanioj restis en permanentaj lokoj. Eble estas strange sed en la komenco la plej multaj vundoj ne estis tipaj militaj vundoj sed lezoj kompareblaj kiel en la civila vivo. Oni laboris laŭ striktaj proceduroj. Post akcepto la paciento ricevis terapion. Se li povis resaniĝi ene de 120 tagoj, li restis surloke kaj povis reiri al sia samsoldataro. Se li bezonis pli da tempo aŭ se li bezonis specialajn zorgojn li estis transportita al Usono. Iom post iom la batalo pli fortiĝis kaj la nombro kaj la seriozeco de la lezoj pligrandiĝis. Post la Tet-Ofensivo de Marto 1968 la medicinaj sekcioj estis plivastigitaj per bone treinitaj kirurgoj, ortopediistoj kaj stomatologoj. Pro minoj necesis spertaj vaskulaj kirurgoj. Nun oni vidis vundojn kiel frakasitajn femurojn, tibiojn aŭ maleolojn kiujn ili rare aŭ neniam vidis en civila vivo. Ne ĉiuj traŭmatoj povis esti helpataj per skalpelo aŭ suturo. La streso de la batalo – kun ĉiuj teruraj kromefikoj – postulis ege altan ŝargon de la homa psiko. La homoj fariĝis incitigemaj kaj eksplodemaj aŭ pli depresiaj. Kelkfoje ili restis dum semajnoj en la arbaro en malamika medio kun varmeĝo, humeco, insektoj, serpentoj, minoj kaj la minaco de nevidebla sed mortiga malamiko. Ili iĝis elĉerpitaj kaj disorientaj. Neniu estis imuna pro tio. Sed ĉefe la personoj kun antaŭe nediaĝnositaj mensaj problemoj povis iĝi danĝero por ili mem aŭ iliaj kamaradoj. Nuntempe oni nomas tion posttraŭma stresa perturbo (*Post traumatic stress disorder*). En la tempo de la Vjetnama milito oni insistis uzi la terminon batalaĉigo (*combat fatigue*) aŭ batalstressindromo (*combat stress syndrome*). La medicinaj batalionoj kaj la du malsanulejoŝipoj disponis pri psikologoj kaj psikiatroj. En la traktado ili klopodis teni la pacienton la plej proksime al la zono de batalo kaj la plej rapide lasi reiri al sia sekcio. La personoj kiuj ne rekte povis reiri estis tenataj en malgrandaj centroj kun maksimume 10 litoj. La kontraŭpsikozaj medikamento de unua elekto estis torazino (*Thorazine*). Se la paciento estis desorientata, psikota aŭ ege laca, la psikiatro preskribis sufiĉe da torazino por endormigi lin por du aŭ tri tagoj. En regulaj momentoj flegistoj vekis lin por iri al la neceso, donis trinkaĵon kaj manĝaĵon kaj lasis lin poste plue dormi. Post kelkaj tagoj la plej multaj resaniĝis sufiĉe por reiri al siaj kompanioj. Kelkaj bezonis pli da tempo kaj rajtis resti en sekura trankvila loko. Ili

devis fari facilajn taskojn por esti okupitaj kaj lasi kreski sian memfidon. La terapio reduktis konsiderinde la neceson rehejmiĝi ilin.

Kiam venis grandnombroj de viktimoj la klasifiko en grupoj (*triage*) estis esencaj. Iom post iom ĝi estis perfektigita. Ĉe alveno ekzistis proksimume dekdu ekzamenlitaj. La plej gravaj viktimoj venis en lito unu, la dua en lito du, ktp. En lito dekdu povis esti homo kun pafovundo en abdomeno sed kies vitalaj funkcioj estis en bona stato. Okazis en kelkaj minutoj (en unu sekundo diris la aŭtoro). La unua teamo (arma religa kapalano, kirurgo, flegisto) iris al la unua lito kaj komencis fortranĉi vestaĵojn ĝis la paciento estis nuda. Samtempe vejninfuzoj estis aplikataj. Oni uzis profunde frostigita sango kio havis pli longan konserveblan tempon ol la normalajn 21 tagojn. Post la sangodonado, la ruĝoj ĉeloj estis apartigitaj per centrifugoj kaj pritraktataj kun glicerolo kaj poste englaciĝataj. Dum uzado la kontenero kun ruĝaj ĉeloj estis trempata en varma akvo kaj poste la ruĝaj ĉeloj estis lavitaj por forigi la glicerolon. Poste denove centrifugoj por rekuperi la ruĝaj ĉeloj. La profunde frostigita sango estis samvalora kiel freŝa sango. La scio nur ekzistis dum 10 jaroj kiam oni uzis la teknikon en Vjetnamio.

Oni estis fieraj pri la rapideco kaj la profesieco de la zorgoj. Ĉiu intubo estis farata de trejnita anesteziisto, ĉiu kranio estis traktata de neurokirurgo, ĉiu abdomena vundo de trejnita ĝenerala kirurgo, ĉiu arterio de angia kirurgo. Ofte diversaj kuracistoj samtempe traktis la saman pacienton.

En la batalekscioj la sukuristo (corpsman – en Belgio oni parolis pri brankardisto) okupis la ĉefan rolon. 5000 Corpsmen servis en Vjetnamio. Kvar ricevis Honormedalon (Medal of Honor) – 2 postmorte. En 6 semajnoj ili estis trejnitaj por ĉesigi hemoragiojn, kuraci ŝokstaton kaj senmovigi frakturojn. Iliaj dorsosakoj kun materialo pezis pli ol tiu de batala militisto. Kiam venis la krio 'Corpsman up' li devis resti trankvila kaj efika. Li devis sekvi la kondiĉon de siaj kamaradoj. Grandan problemon formis la piedplendoj. Kaŭze de varmo kaj humeco la ŝtrumpetoj malsekiĝis. Pro tio multaj ne plu portis ŝtrumpetojn. Sekve multaj piedvundoj kun inflamoj.

Dum la vjetnama milito 771 viroj estis kaptitaj, la plej multaj ekipoj de aviadiloj. En 1973 658 personoj povis reiri al Usono, 113 homoj mortis en mallibereco. Kompare kun la 130 201 militkaptitoj (*prisoners of war – POW*) de la dua mondmilito la nombro estis pli malalta sed iliaj cirkonstancoj estis pli malmildaj. Kelkaj estis jam vunditaj kiam ili forlasis la aviadilon per malamiko artilerio. La forta elĵeto per aeroforo, kelkfoje en malalta altitudo kaŭzis ostofrakturejojn, kavetigitajn vertebrojn kaj elartikigojn. Ĉefe la

genuoj kaj la supraj brakoj vundiĝis. Ofte sur la vasta grundo ili estis molestataj de la indiĝena loĝantaro. Poste sekvis multaj jaroj en malliberejo kun malsano kaj neadaptita nutraĵo. La ĉeestantaj vundoj ne estis prizorgataj. Antaŭ Vjetnamio ne ekzistis longedaŭraj studoj pri la destino de militkaptitoj. De 1974 oni komencis dokumenti la sorton fizikan same kiel psikan. Kontraŭe al la antaŭsupozoj la psika stato estis plej ofte kontentiga.

En 30 aprilo 1975 la Vjetnamio milito finiĝis. Multaj rememoras la amasan evakuadon de Sajgono

helpe de helikopteroj. La maŝinoj plenaj de fuĝantoj ne plu trovis lokon sur la ferdekoj de ŝipoj kaj surmariĝis. La helikopteroj kiuj povis alteriĝi estis senigitaj de reuzebla materialo kaj ŝovataj en la maron. La medicina komando devis zorgi pri miloj de refuĝantoj. Post unua ekzameno pri armilo ili ricevis kontraŭinsektan pulveron kiel preventon kontraŭ skabio kaj pedikoj. Poste ili estis lokumitaj en tendokampoj en Kalifornio, Arkansaso kaj Pensilvanio. Precize 20 jaroj antaŭe la Usona armeo zorgis pri la transporto de la venkitaj francaj soldatoj.